

GEOGRAFIE & POLITIEK

© Maxlours

Het Macingebergte in het zuidoosten van Roemenië

NATUUR EN LANDSCHAP

Een reis door Roemenië is in de eerste plaats een ontmoeting met een landschap: een derde van het land bestaat uit bergen, een ander derde uit heuvels en nog een derde uit vlakke. De bergen, dat zijn natuurlijk de Karpaten, met de Moldoveanu (2544 meter) als hoogste piek. De Karpaten liggen als een krans om het glooiende Transsylvanië heen en vertonen van streek tot streek grote biologische en geologische verschillen. Nu eens waan je je in de Alpen, dan weer ogen de Karpaten als een middelgebergte met rotsen, donkere bossen en groene weiden.

Aan de buitenkant daalt het massief naar de heuvels van Moldavië en Walachije af. Je vindt er boom- en wijngaarden, kleine akkers en wouden. Sommige heuvelachtige streken ogen dan ook als immense moestuinen. Kleine boeren bewerken er het land, in veel gevallen vooral om zichzelf en hun gezinnen van voedsel te voorzien.

In het Westen strekken zich de vlakten van het Banaat en Crisana

uit. Zuidwaarts gaat het naar de Donauvlakte, oostwaarts naar het uitgestrekte laagland van Walachije en Dobroedzja, aan de kust. Hier en daar lijkt het landschap de Aziatische steppe te spiegelen.

Ook aan de Zwarte Zee ligt de gigantische, wijdvertakte Donaudelta, die vijf keer zo groot is als de Zuid-Franse Camargue. De Donaudelta is door de UNESCO als biosfeerreservaat erkend en geldt als een van Europa's meest waardevolle natuurgebieden. Sinds de democratisering van de jaren negentig is de ecologische bewustwording toegenomen en werden in het hele land tientallen waardevolle territoria beschermd of als nationaal park erkend.

Ruim een kwart van het Roemeense grondgebied wordt door bosland in beslag genomen. Hoewel de bosbouw ook in Roemenië de biodiversiteit in het gedrang brengt, heeft elke geografische regio eigen boomsoorten: in het noorden en in de berggebieden overheersen de naaldbossen, in het centrum en het zuiden vinden we vooral loofbossen terug.

GEOGRAFIE & POLITIEK

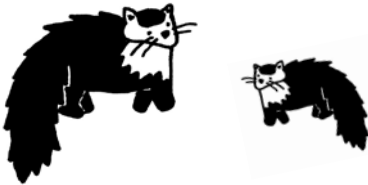
© Maxitours

Klaus Iohannis is de president van Roemenië

© Wikipedia

Een vermelding apart verdient de Roemeense fauna, die tot de rijkste van Europa behoort. Zo herbergt het land zo'n 40 procent van de Europese wolven, goed voor meerdere duizenden exemplaren. De beren, op hun beurt goed voor ruim de helft van het Europese bestand, zijn in alle bergregio's aanwezig en spelen een cruciale rol in de landelijke folklore en mythologie.

De Karpaten zijn ook de habitat van gemzen, marmotten en koningsarenden. Diep in de wouden leven dan weer de lynx, het hert, het everzwijn, de wilde kat en de steenmarter. In het natuurpark Vanatori-Neam, in het noordoosten van Roemenië, treffen we de Europese bizon aan. De Donau-delta, waar we het eerder al over hadden, is een trekpleister voor een 300-tal vogelsoorten. Ornithologen uit de hele wereld komen erop af.

STAAT EN VOLK

Roemenië ligt in het zuidoosten van Europa, ten noorden van de Balkan. In het noorden grenst het land aan Oekraïne, in het noordoosten aan Oekraïne, de Republiek Moldavië en de Zwarte Zee, in het westen aan Hongarije, in het zuidwesten aan Servië en in het zuiden aan Bulgarije. Roemenië is zo'n acht keer groter dan België (238.391 vierkante kilometer)

en is het op elf na grootste land van Europa. Administratief is Roemenië in 41 departementen ingedeeld, de hoofdstad Boekarest heeft een aparte status. Met ruim twee miljoen inwoners is Boekarest de grootste stad van het land; zeven steden tellen meer dan 300.000 inwoners. Zo'n 21,5 miljoen personen (schatting 2018, CIA World Factbook) bezitten het Roemeense staatsburgerschap. Doordat veel mensen de jongste jaren naar het buitenland migreerden (zie verder) zijn in het land zelf nog minder dan 20 miljoen burgers woonachtig.

Meer dan 85 procent van de bevolking bestaat uit etnische Roemenen. Zesenhalf procent van de Roemenen zijn Hongaarsstalig. De Hongaren zijn daarmee de belangrijkste minderheid in het land. Zij wonen in Transsylvanië en in de regio's die aan Hongarije grenzen. Verder wonen in Roemenië ook Duitse, Oekraïense, Roma-, Turkse, Tartaarse, Servische, Slovaakse en Bulgaarse minderheden.

Roemenië is een democratische republiek met een representatief, half-presidentieel stelsel. Terwijl de eerste minister de regering leidt, vertegenwoordigt de president – anno 2019 de Duitstalige Klaus Iohannis – het land internationaal. Hij ondertekent ook de wetten die door het parlement zijn

Podiumkunsten

Te zien tijdens
EUROPALIA ROMANIA

In zijn voorstelling **TRACES** gaat choreograaf Wim Vandekeybus op zoek in de overweldiging van de Roemeense natuur met de laatste oerbossen van Europa naar sporen die ouder zijn dan de mens en zijn geheugen. Naar een verhaal dat alleen door dans en muziek verteld kan worden.

Concertgebouw Brugge
08 12 2019

Cultuurcentrum Hasselt
10 12 2019

KVS Brussel
13 12 2019
14 12 2019
15 12 2019
17 12 2019
18 12 2019

La Rose des Vents Villeneuve d'Ascq
14 – 16 01 2020

30 CC Leuven
29 – 30 01 2020

GEOGRAFIE & POLITIEK

De straten van Boekarest

goedgekeurd en gaat over een aantal reeks benoemingen. De president wordt om de vijf jaar bij algemeen stemrecht gekozen.

Maar echt goed vergaat het Roemenië nog altijd niet. De gezaghebbende Economist Intelligence Unit situeerde het land in 2018 helemaal aan het staartje van de Europese democratieën. Of het nu de transparantie van de verkiezingen betreft, het pluralisme, de efficiëntie van het beleid, de politieke cultuur en participatie van burgers, of nog, het respect voor de burgerlijke vrijheden: op zowat alle vlakken hinkt Roemenië nog achterop. Een populistisch referendum, waarmee de regering eind 2018 een grondwettelijk verbod op het homohuwelijk probeerde af te dwingen, mislukte echter door een lage opkomst. Niettemin blijft Roemenië, daarin aangemoedigd door de orthodoxe kerk, een ethisch erg conservatief land. Ook economisch blijft het land aanmodderen: de levensstandaard blijft één van de laagste van de Europese Unie en een klein kwart van de bevolking leeft onder de armoedegrens.

BOEKAREST AAN DE NOORDZEE

Roemenië heeft een belangrijke diaspora of in het buitenland woonachtige gemeenschap. De jongste decennia zijn veel Roemenen in meerdere golven naar het Westen gemigreerd. In de periode 1946-1999 gebeurde dat vooral om politieke redenen, en ontvluchtten mensen het communistische regime: met name burgers die tot de een of andere etnische minderheid behoorden (Hongaren, Duitsers en Joden), vertrokken in groten getale.

Sinds de democratisering 30 jaar geleden verlieten de Roemenen hun land in hoofdzaak om economische redenen. Sinds het einde van het Ceausescu-tijdperk is het aantal inwoners met drie miljoen teruggevallen, een gevolg van het lage geboortecijfer, zeker en vast, maar uiteraard ook van migratie. De val van het communisme leidde immers tot een versoepeling van de uitreisvoorwaarden, waarna zeker Hongaarse en Duitse Roemenen bij tienduizenden naar respectievelijk Hongarije en Duitsland uitweken.

HEEL EVEN WEER EEN MONARCHIE

Op 5 december 2017 stierf de voormalige Roemeense koning Michaël (Mihai) I. Bekijk het maar op YouTube, de vorst kreeg een staatsbegrafenis in aanwezigheid van vele gekroonde hoofden. Langs de weg, in Boekarest, scandeerden tienduizenden Roemenen 'leve koning Michaël!' en 'România Monarhia!'

Michaël van Roemenië werd geboren in het kasteel van Peleş, in de Karpaten, en regeerde, als jonge twintiger, tijdens de Tweede Wereldoorlog. De koning ging in tegen zijn eigen fascistische premier en steunde in het geheim het Roemeense verzet. Aan het einde van de oorlog zorgde hij ervoor dat zijn land alsnog in het kamp van de Geallieerden terechtkwam. Het Rode Leger trok Roemenië binnen, waarna de communisten er de macht grepen: op zijn 26ste werd de vorst het land uitgezet en in ballingschap gedwongen. Na de val van de dictatuur kwam hij meermaals naar Roemenië terug – en werd hij er als een volksheld onthaald.

© Wikipedia

Koning Michaël I

GEOGRAFIE & POLITIEK

Door de strenge visumregels die in de landen van West-Europa van kracht waren, bleken halfweg de jaren negentig vooral Israël en Turkije erg populair bij Roemeense migranten. Hoogopgeleide Roemenen vonden ook vaak een nieuwe thuis in Canada en de VS, waar hun profielen welkom waren. Een belangrijke clandestiene migratiebeweging ging richting Griekenland, Italië en Spanje, waar laaggeschoolde migranten in de zwarte economie aan de slag gingen.

De migratietrends richting West-Europa veranderden pas vanaf 2002, toen de visarestricties opgeheven werden voor reizen naar en binnen de Schengenzone. Roemenen konden voortaan volstaan met een geldig internationaal paspoort. Die stroomversnelling werd verder kracht bijgezet door de toetreding van Roemenië tot de Europese Unie, in 2007. Helemaal vrij was het personenverkeer toen evenwel nog niet: nog tot 2014 mochten lidstaten Roemeense migranten diverse overgangsmaatregelen opleggen. Zo hadden in België verblijvende

Roemenen een arbeidskaart nodig en kwamen ze enkel in aanmerking voor zogenaamde knelpuntberoepen.

Het einde van dat speciale regime, én de economische crisis in Zuid-Europa, zorgde ervoor dat België sindsdien een erg populaire bestemming werd voor Roemenen. Meer zelfs, zij zijn momenteel de groep die jaarlijks het hardst aangroeit. In 2019 verbleven zo'n 90.000 Roemenen in ons land, elk jaar komen daar 10.000 mensen bij. De Roemenen vormen daardoor de op drie na grootste groep buitenlanders in België. Zij komen net na de Fransen, de Nederlanders en de Italianen. Een belangrijk kenmerk van de Roemeense migratie is dat deze seizoensgebonden of circulair is: mensen brengen een deel van het jaar in België door, vervolgens meerdere maanden in Roemenië enzovoort. Heel wat Roemenen werken tijdelijk, als zogenaamde gedetacheerden, in de bouwsector, anderen zijn werkzaam in de industrie, die de laatste jaren schreeuwde om arbeidskrachten. Ook het aantal naturalisaties stijgt.

© Wikipedia

DE ROMA

Officieel vormen de Hongaren de grootste etnische minderheid van Roemenië. Maar in werkelijkheid gaan de Roma hen voor, een gemeenschap die om en bij de twee miljoen zielen telt en goed is voor 10 procent van de bevolking.

Dat die cijfers niet in de statistieken voorkomen, heeft alles te maken met het feit dat heel wat Roma zichzelf niet als dusdanig opgeven bij volkstellingen. De redenen daarvoor zijn simpel: enerzijds leidt de meerderheid van de Roma een sedentair, grotendeels in de Roemeense samenleving geïntegreerd bestaan; anderzijds blijft er een stigma kleven aan een identiteit die in Roemenië zelf nog altijd met de eeuwenoude, misprijzende term Tigani ('Tsigani') wordt bestempeld. De naam Roma (Rrom, Rom) vindt dan ook moeilijk ingang in Roemenië, omdat de klank ervan te zeer aan die van het hele land doet denken.

Traditioneel komen veel Roma als metaalopkopers of -verwerkers aan de bak, een beroep waar sommige gemeenschapsleden heuse fortuinen mee vergaard hebben. Kijk maar naar de paleis- of burchachtige villa's op het Roemeense platteland. Het neemt niet weg dat 60 procent van de Roma onder de armoedegrens leeft en amper geschoold is. Zij leiden een semi-nomadisch bestaan en namen na de val van het communisme steeds vaker de vlucht naar West-Europa.

In Brussel leven anno 2019 om en bij de 11.000 Roma. Komt een deel daarvan uit Slovakije, Bulgarije, ex-Joegoslavië en Syrië (de zogenaamde Doms), dan zijn sinds 2015 vooral veel Roemeense families in de hoofdstad neergestreken, waar ze proberen te overleven. Sommigen leven op straat, anderen in kraakpanden of met bouwafval geconstrueerde slopjes.